

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 6 april 2020

Datum GS-besluit : 12 mei 2020

Vragen nr. 41

Vragen van de heer **W. Hoogervorst** en mevrouw **R. Alberts** (SP) over BRUTE SLACHTING ZWANENKOPPEL IN OOSTWOUD.

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 6 april 2020 door de leden van Provinciale Staten, de heer **W. Hoogervorst** en mevrouw **R. Alberts** (SP), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

Op 6 december 2019 was op de site van NH Nieuws, editie West-Friesland, een schokkend bericht te lezen, met de titel: "Zwanen op 'brute wijze' afgeschoten in Oostwoud: inwoners doen beklag".

Twee zwanen werden in een weiland bij de Egboets neergeschoten en vervolgens door jagers de nek omgedraaid.¹

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

Vraag 1:

¹ <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/257978/zwanen-op-brute-wijze-afgeschoten-in-oostwoud-inwoners-doen-beklag>

Kent u het bericht?

Zo ja: op welke wijze is dit nieuws u bekend geworden?

Antwoord 1:

Ja, via de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord zijn wij ingelicht.

Schokkend

Voor omstanders, die het voorval zagen gebeuren, was het een schokkend tafereel. Volgens één van hen was het zwanenkoppel “net weer neergestreken”. De bewoners van het gebied genoten erg van de zwanen.

De jagers schoten beide zwanen neer, maar dit leidde niet direct tot het sterven van de zwanen.

De omstander: “Tien minuten lang hebben de vogels klapwiekend en aangeschoten liggen creperen. Het gillen, nadat ze geraakt waren, ging door merg en been.” Na een kleine tien minuten verlost de jagers de beesten met een nekdraai uit hun lijden.

Vraag 2:

Kunt u zich voorstellen dat omstanders dit tafereel als ‘zeer schokkend’ hebben ervaren?

Graag een toelichting op uw antwoord.

Antwoord 2:

Ja dat kunnen wij ons voorstellen. Het op de beschreven wijze omgaan met dieren (lang laten lijden en het nek draaien) is daarom ook niet toegestaan, gezien de wettelijke zorgplicht om onnodig lijden van dieren te voorkomen. Wij vinden deze handelswijze dus zeer onwenselijk.

Vraag 3:

Wat zou de reden kunnen zijn dat de jagers zo lang hebben gewacht met het finaal afmaken van de dieren?

Graag een toelichting.

Antwoord 3:

Dat is ons onbekend.

Reden van het afschieten

De zwanen zijn afgeschoten in een weiland bij het Egboetswater – dit is een stuk nieuwe natuur in de gemeente Medemblik.

Vraag 4:

Mogen er in dit gebied zwanen verblijven?

Zo ja: welke waarde heeft 'de zwaan' voor het gebied?

Zo nee: waarom niet?

Antwoord 4:

Ja, zwanen mogen verblijven waar zij willen. De waarde van knobbelzwanen is dat zij deel uitmaken van het scala aan wilde planten en dieren dat in de provincie voorkomt.

Vraag 5:

U begrijpt dat wij zeer benieuwd zijn naar de werkelijke reden om de zwanen bij het Egboetswater af te schieten. We gaan ervan uit dat u, in de periode dat u deze vragen kunt beantwoorden, dit gaat achterhalen.

Welke reden kunnen de jagers hebben gehad om de zwanen af te schieten?

Graag een toelichting?

Antwoord 5:

Er zijn rond het Egboetswater meldingen gedaan (zoals ook vereist) om in het kader van schadebestrijding over te gaan op verjaging inclusief ondersteunend afschot. Dit is mogelijk conform de Verordening vrijstelling soorten Noord-Holland, ter voorkoming van schade aan grasland, graszaad, graan, mais of groenten in bedrijfsmatige teelt. Er is nagegaan of de bewuste jagers een melding voor schadebestrijding hadden gedaan voor het gebied. Dit was het geval.

Vraag 6:

Wat is de werkelijke reden die de jagers aan hebben gegeven om over te gaan tot het afschieten van de zwanen?

Antwoord 6:

Zie ons antwoord op vraag 5.

Gemeente Medemblik

Door een raadslid van de gemeente Medemblik zijn raadsvragen gesteld. De gemeente Medemblik zegt zeer geschokt te zijn door het gebeuren, en geeft aan in gesprek te zijn gegaan met de verantwoordelijk gedeputeerde.

Vraag 7a:

Wie is in dit geval de verantwoordelijk gedeputeerde?

Antwoord 7a:

Onze portefeuillehouder voor het faunabeleid is gedeputeerde Rommel.

Vraag 7b:

Wanneer heeft dit gesprek plaats gevonden?

Antwoord 7b:

Het gesprek heeft plaatsgevonden op woensdag 26 februari 2020.

De gemeente geeft in de beantwoording van deze vragen ook aan, dat zij geen vergunning voor deze jagersactie hebben afgegeven. Volgens de gemeente Medemblik geldt voor deze activiteit zelfs geen vergunningsplicht. Het afschieten van deze zwanen is uitgevoerd binnen de kaders van de provinciale vrijstellingsverordening 2016, en dat dit is getoetst door de Omgevingsdienst Noord-Holland-Noord.

Vraag 8:

Waarom valt het afschieten van deze zwanen onder de vrijstellingsverordening?

Verklaar uw antwoord.

Antwoord 8:

Op grond van de Verordening vrijstellingen soorten Noord-Holland is het mogelijk om jaarrond aan verjaging ondersteunend afschot op knobbelzwanen te plegen, ter voorkoming van schade aan gewassen (grasland, graszaad, graan, mais en groenten in bedrijfsmatige teelt). Voor gebruik van de vrijstelling bestaat een meldplicht. Er zijn bij de toezichthouders van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord meldingen bekend van het voornemen tot het uitvoeren van aan verjaging ondersteunend afschot op knobbelzwanen in de omgeving van het Egboetswater.

In de toelichting behorend bij de verordening is te lezen dat schade aan landbouwgewassen de reden is dat deze soort op de lijst van vrijgestelde soorten is gekomen:

"Knobbelzwanen komen in een groot deel van Noord-Holland talrijk voor; enkel op Texel, de polders Haarlemmermeer en Wieringermeer en in de duinen nauwelijks tot niet. Schade aan

gewassen en dan met name grasland (ca. 90%) treedt vrijwel provinciebreed op, uitgezonderd de genoemde gebieden waar knobbelzwanen niet broeden. In de periode 2009–2013 werd er gemiddeld ca. € 30.000,- aan schade uitgekeerd per jaar. Opvallend is dat schades vooral ontstaan in de eerste 4–6 maanden van het jaar. Hierbij was soortgelijke schadebestrijding reeds mogelijk, maar ontstaat vermoedelijk nog steeds schade omdat de dan territoriale paren steeds terugkeren. Aan verjaging ondersteunend afschot kan dan de verjaging effectiever maken. In de tweede helft van het jaar wordt er ook wel schade gemeld, maar deze is veel lager, vermoedelijk omdat de groepen knobbelzwanen die dan zijn teruggekeerd van de plassen en meren zich beter laten verjagen.”

Vraag 9a:

Mits het antwoord op (8) een relatie heeft met het mogelijk toebrengen van schade aan producten van bedrijfsteelt: welke schade is dat, en welke relatie is er dan met de datum van voorval, namelijk 2 december 2019 – midden in de winter?

Antwoord 9a:

Om schade te voorkomen is het in de Verordening mogelijk gemaakt om jaarrond te verjagen met ondersteunend afschot. Van de daadwerkelijke schade hebben wij geen gegevens, de aanlevering van deze data is ook niet vereist.

Vraag 9b:

Hoe is vastgesteld dat juist deze zwanen eventueel oorzaak zijn van bedrijfsschade?

Antwoord 9b:

Dat wordt niet vastgesteld.

Vraag 10:

Kent de vrijstellingsverordening restricties omtrent het aantal ‘vrij af te schieten’ zwanen? Wanneer is er wel een vergunning nodig, en wie geeft in dat geval de vergunning af?

Antwoord 10:

Nee, er zijn geen restricties. De stand van de Knobbelzwaan is al jaren stabiel, dus onze verwachting is niet dat de zwanen die in het kader van schadebestrijding worden gedood een negatief effect hebben op de staat van instandhouding van de populatie.

Een vergunning is alleen van toepassing in het kader van gebiedsbescherming, in en rond Natura 2000-gebieden. Voor de uitvoering van beheer van bijvoorbeeld zwanen in deze gebieden is een vergunning nodig, behalve als het beheer al is getoetst in het kader van het betreffende Natura 2000-beheerplan.

Politie en aangifte

De omstanders hebben na het afschuwelijk incident de politie ingeschakeld. Omdat volgens de agenten “de papieren klopten” kan er geen aangifte worden gedaan.

Vraag 11:

Welke ‘papieren’ hebben hier geklopt?

Antwoord 11:

De politie heeft de geldigheid van de jachtaktes gecontroleerd. De uitvoerder was in bezit van een geldige jachtakte en de benodigde grondgebruikersverklaring.

Vraag 12:

Als het verloop van deze gebeurtenis klopt zoals het geschetst is: bent u het eens met de politie als die stellen dat het niet mogelijk is om aangifte te doen van het gebeuren?

Graag een toelichting.

Antwoord 12:

Om tot strafrechtelijke vervolging over te gaan moet een overtreding zijn gepleegd en moet die overtreding bewezen kunnen worden. Het is in dit geval aan de politie om te bepalen of aan deze voorwaarden is voldaan. Daarbij is het van belang om te vermelden dat de wijze van doden (cervicale dislocatie oftewel ‘de nek breken’) niet is toegestaan bij deze soort. Daarmee zou dus, indien aangetoond, een overtreding zijn begaan. Ook hebben jagers een zorgplicht die verbiedt dat dieren onnodig lijden.

Vraag 13:

Wie heeft deze vergunning afgegeven?

Waarom ligt de bevoegdheid bij dit bevoegd gezag?

Antwoord 13:

Een vergunning is alleen van toepassing in het kader van gebiedsbescherming, in en rond Natura 2000-gebieden. Voor de uitvoering van beheer van bijvoorbeeld zwanen in deze gebieden is een vergunning nodig of het beheer moet zijn getoetst in het kader van het betreffende Natura 2000-beheerplan. In dit geval is gebruik gemaakt van de provinciale Verordening vrijstelling soorten. Een aanvullende provinciale toestemming was hiervoor niet vereist.

De politie is het bevoegd gezag als het gaat om het afgeven van een jachtakte. Reden hiervoor is, dat het hebben van een jachtakte met het gebruik van vuurwapens gepaard gaat. De politie heeft vanuit haar rol in het bewaken van de openbare veiligheid zo ook zicht op degenen die een vuurwapen in bezit mogen hebben.

Toekomst

Vraag 14:

Wat kan de provincie doen om dit soort voorvallen in de toekomst te voorkomen?

Verklaar uw antwoord.

Antwoord 14:

Wij kunnen via toezicht en handhaving de uitvoering van schadebestrijding controleren. Naar aanleiding van dit incident zal de Omgevingsdienst extra waakzaam zijn in dit gebied. Helaas zijn incidenten niet altijd te voorkomen.

Vraag 15:

Bent u bereid om op korte termijn met betrokkenen en/of betrokken instanties in gesprek te gaan om in de toekomst dit soort incidenten te voorkomen, en te komen tot nieuwe regels?

Zo ja: wanneer gaat u dat doen en met wie?

Zo nee: waarom niet?

Antwoord 15:

Nee, we zien op dit moment niet de noodzaak om hier verdere actie op te ondernemen of nieuwe regels te stellen. We betreuren de geschetste gang van zaken, maar denken dat de huidige regels voldoende recht doen aan zowel het in stand houden van de populatie knobbelzwanen als een effectieve schadebestrijding door de grondgebruiker.